

Asia: VN/26445/2023

Lausuntopyyntö Kuluttajaluotto- ja rahoituspalvelujen etämyyntityöryhmän mietinnöstä

1 Yleiset huomiot

Yleiset huomiot

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa työryhmän mietinnöstä, joka koskee kuluttajaluottodirektiivin ja kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpanemiseksi laadittua ehdotusta. DNA Oyj (jäljempänä DNA) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja lausuu asiassa seuraavaa:

DNA Oyj on yksi Suomen johtavista tietoliikenneyhtiöistä. Tehtävämme yhteiskunnassa on yhdistää tärkeimmät. Tarjoamme yhteydet, palvelut ja laitteet koteihin sekä töihin ja pidämme näin huolta yhteiskunnan digitalisaatiosta. DNA Kauppa Oy on Suomen laajin matkapuhelimia ja muita mobiilipäätelaitteita sekä matkaviestinliittymiä myyvä ketju, johon kuuluu noin 60 myymälää. DNA Kaupan valikoimissa ovat myös tv- ja laajakaistapalvelut sekä niihin liittyvät päätelaitteet. Ketju on osa DNA-konsernia. DNA on osa Telenoria, joka on Pohjoismaiden johtava tietoliikenneyhtiö. Lausuntomme kattaa DNA-konsernin huomiot esityksestä.

DNA yhtyy Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry:n ja Kaupan liitto ry:n työryhmämietintöön jättämään yhteiseen eriävään mielipiteeseen. Lisäksi DNA yhtyy Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry:n ja FiCom ry:n jättämiin lausuntoihin ehdotuksesta.

DNA:n näkemyksen mukaan työryhmän ehdotukset kansallisesta lisäsääntelystä suhteessa direktiiviin eivät ole yhdenmukaisia pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjauksien kanssa, joissa mainitaan yritysten hallinnollisen taakan keventäminen ja kansallisen lisäsääntelyn välttäminen.

2 Kuluttajaluottodirektiivin täytäntöönpano

2.1 Yleiset huomiot

Voimaantulo ja lain soveltamista ennen tehdyt sopimukset

Kuluttajaluottodirektiivin täytäntöön panemiseksi ehdotettavat säännökset on tarkoitettu tulemaan voimaan 20.11.2026. Mietinnön kohdassa 8 (s. 181) todetaan, että muutokset sopimusoikeudellisissa säännöksissä vaikuttaisivat vain lain voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin. Mietintö jättää avoimeksi muiden kuin sopimusoikeudellisten säännösten vaikutukset.

DNA:n näkemyksen mukaan jatkovalmistelussa säännösten voimaantulo -kohtaa/kohtia tulisi tarkentaa siten, että ehdotuksesta ja lain voimaantulosäännöksestä kävisi yksiselitteisesti ilmi direktiiviä vastaavasti, että 20 päivänä marraskuuta 2026 voimassa oleviin maksuaika- ja luottosopimuksiin sovelletaan niiden päättymiseen saakka ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä. Voimaantulosäännöksen tulisi kuulua esimerkiksi ”Ennen tämän lain soveltamisen alkamista tehtyihin sopimuksiin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä”.

2.2 Soveltamisalan laajennus

Mietinnössä kuluttajansuojalain 7 luvun soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavan koskemaan myös kuluttomia ja korottomia luottoja. DNA katsoo, että jatkovalmistelussa tulisi paremmin ottaa huomioon keskenään erityyppiset luottotyypit ja luotonmyöntämisilanteet. Esimerkiksi korottoman ja kuluttoman maksuajan tarjoaminen arkihyödykkeen, kuten matkapuhelimen, ostamiseen on tässä ehdotuksessa asetettu samaan asemaan määrältään korkean rahaluoton myöntämisen kanssa.

DNA:n näkemys on, että kansallisen lisäsääntelyn tiukennus ja yritysten hallinnollisen taakan merkittävä lisäys muun muassa rekisteröintivelvoitteen ja muiden nykytilaan verrattuna lisävelvoitteiden muodossa ovat omiaan heikentämään niiden kuluttajien asemaa, jotka hankkivat digitalisoituvassa yhteiskunnassa arjen kannalta tarpeellisia hyödykkeitä kuluttomalla ja korottomalla maksuajalla. Työryhmän esitys ei tunnista, eikä ota huomioon kuluttajakauppaan liittyvien erityyppisten kauppatapahtumien ja niiden luotonmyöntämisilanteiden eroja. Kansallinen lisäsääntely ja direktiivin tiukat kansalliset tulkinnat eivät ole oikeasuhtaisia huomioiden niiden todennäköinen haitallinen vaikutus kuluttajille tarjolla olevien maksuvaihtoehtojen tarjontaan, kuluttajien asemaan ja yleisen taloudellisen toiminnan kehittymiseen.

2.3 Luottokelpoisuuden arviointi ja sopimusoikeudelliset seuraamukset

Luottokelpoisuuden arvioinnin osalta DNA yhtyy Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry:n ja FiCom ry:n lausunnoissa esitettyihin näkökohtiin.

Mietinnössä esitetään ankaraa, ehdotonta ja yllättävää seuraamusta tilanteessa, jossa luotonantaja rikkoo ehdotetun 7 luvun 14 §:n 1 momentin velvoitteita: "Jos luotonantaja rikkoo tämän pykälän 1 ja 3 momentin määräyksiä, kuluttajalla ei ole velvollisuutta maksaa lainan korkoa eikä muita luottokustannuksia lainkaan (5 mom)." Ehdotettu seuraamus koskisi kaikkia tilanteita, joissa luottokelpoisuuden arviointia koskevia velvoitteita olisi rikottu riippumatta siitä, kuinka vakava rikkomus olisi ollut. Näin ollen pienikin virhe voisi johtaa siihen, että luotonantaja menettää koko taloudellisen tuoton luottosuhteen ajalta tai mahdollisesti jopa koko yrityksen luottokannan osalta. Tämä kohtuuttoman ankara seuraamus ei perustu direktiiviin, joten sitä on tarpeen kohtuullistaa jatkovalmistelussa.

2.4 Rekisteröintivelvollisuuden laajennus

Mietinnössä ehdotetaan kuluttajansuojalain 7 luvun 7 §:n 6 kohdan sisältämän luotonvälittäjän määritelmän täsmentämistä.

Ehdotuksen mukainen luotonvälittäjän määritelmä kuuluu: luotonvälittäjällä [tarkoitetaan] muuta elinkeinonharjoittajaa kuin luotonantajaa, joka korvausta vastaan esittelee tai tarjoaa kuluttajille luottosopimuksia, taikka muutoin avustaa kuluttajia luottosopimuksen tekemisessä tai tekee luotonantajan puolesta luottosopimuksia kuluttajan kanssa. Ehdotuksessa on tarkennettu, mitä pykäläehdotuksen "korvausta vastaan" tarkoittaa: " Korvauksen käsite olisi määritelmässä laaja, ja sillä tarkoitettaisiin sekä rahallista että muuna taloudellisena etuna sovittua vastiketta. Sitä, keneltä ja milloin tällaisen vastikkeen olisi tultava, ei olisi määritelmässä rajattu."

DNA:n näkemyksen mukaan ehdotuksen määritelmä ei yhdenmukaisesti vastaa kuluttajaluottodirektiivissä säädettyä luotonvälittäjän määritelmää vaan kansalliseen ehdotukseen on laadittu direktiiviä laveampi ja vaikeasti ymmärrettävä määritelmä. Direktiivin luotonvälittäjän määritelmässä todetaan yksiselitteisesti, että määritelmän mukaan edellytyksenä on sovittua korvausta tai vastiketta vastaan toiminnan harjoittaminen:

Direktiivissä 'luotonvälittäjällä' tarkoitetaan "luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ei toimi luotonantajana tai notaarina ja joka ei suoraan tai välillisesti pelkästään tutustuta kuluttajaa luotonantajaan ja joka elinkeino-, liike- tai ammattitoiminnassaan rahallista tai muuna taloudellisena etuna sovittua vastiketta vastaan:

- a) esittelee tai tarjoaa kuluttajille luottosopimuksia;
- b) avustaa kuluttajia tekemällä luottosopimusten suhteen muita kuin a alakohdassa tarkoitettuja valmisteluja tai muita sopimuksen tekoa edeltäviä hallinnointitoimia; tai
- c) tekee luotonantajan puolesta luottosopimuksia kuluttajien kanssa.

Direktiivissä tunnistetaan, että määritelmän mukainen luotonvälittäjä on sopimuksella sopinut saavansa (rahallista tai muuta) vastiketta luotonvälitystoiminnasta. Edellytyksenä siis on, että luotonvälittäjä on 1) sopinut asiasta ja 2) se saa sovittua vastiketta. DNA:n näkemyksen mukaan jatkovalmistelussa ehdotuksen määritelmää tulisi täsmentää vastaavasti.

DNA ehdottaa, että jatkovalmistelussa luotonvälittäjän määritelmää täsmennettäisiin siten, että määritelmä yhdenmukaisesti vastaisi direktiivin määritelmää. Lisäksi DNA ehdottaa, että jatkovalmistelussa säännöksen perusteluihin lisättäisiin Ruotsin kuluttajaluottotyöryhmämietintöä vastaavasti selkeyttävä täsmennys: ”Jos tavaroiden tai palvelujen toimittaja ei saa luotonantajalta korvausta, se ei kuulu luotonvälittäjän määritelmän piiriin.”

Luotonvälittäjän määritelmän täsmentäminen on välttämätöntä, jotta yritykset voivat tunnistaa oman roolinsa sekä rooliin kuuluvat vaatimukset. Määritelmän selkeyttäminen on tarpeen erityisesti, koska jatkossa luotonvälittäjien edellytetään rekisteröityvän Finanssivalvonnan rekisteriin.

Luotonvälittäjän määritelmän vaikeaselkoisuus voisi käytännössä johtaa epäselvään tilanteeseen konsernissa, jossa yksi yhtiö YHTIÖ A toimii luotonantajana ja toinen yhtiö YHTIÖ B (esimerkiksi tytäryhtiö tai sisaryhtiö) myy palveluita ja tavaroita verkkokaupassa ja tarjoaa maksuvaihtoehtoksi YHTIÖ A:n luottoa ja kolmas yhtiö YHTIÖ C myy samoja palveluita ja tavaroita ns. kivijalkamyymälöissä ja tarjoaa maksuvaihtoehtoksi YHTIÖ A:n luottoa. Tällaisessa konsernirakenteessa voisi mietinnön mukaisen ehdotuksen ja epäselvän luotonvälittäjän määritelmän takia syntyä tilanne, jossa YHTIÖ A rekisteröityy luotonantajaksi ja YHTIÖ B ja YHTIÖ C rekisteröityvät luotonvälittäjiksi. On selvää, että konsernille syntyisi merkittävää hallinnollista taakkaa rekisteröitymisistä ja jää epäselväksi, onko lainsäädännöllä tavoiteltu tällaista tilannetta. Tästäkin syystä jatkovalmistelussa on tarpeen tarkentaa luotonvälittäjän määritelmää.

2.5 Muut huomiot

-

3 Kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

Kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

KSL 6a:12a Peruuttamisoikeuden käyttäminen verkkorajapinnalla tehtyjen etäsopimusten yhteydessä

Peruuttamistoiminnon osalta mietinnössä viitataan verkkorajapintaan ja todetaan muun muassa: ”Peruuttamistoiminnon on sijaittava samalla verkkorajapinnalla, jonka kautta kuluttaja on sopimuksen tehnyt.” Vaatimus samasta verkkorajapinnasta voi käytännössä aiheuttaa haasteita ja lisäkustannuksia toimijoille. Etämyyntisopimusten tekemisessä esimerkiksi verkkokaupassa tulisi olla riittävää, että peruuttamistoiminnosta ja sen sijainnista annetaan ohjeet verkkokaupassa tai muuten

tehokkaalla tavalla sopimuksen tekemisen yhteydessä. Peruuttamistoiminto voisi myös olla saatavilla itsepalvelussa, esimerkiksi sovelluksessa, jossa asiakas muutenkin voi vahvasti tunnistettuna hoitaa sopimusasioitaan.

4 Vaikutusten arviointi

4.1 Kuluttajaluottodirektiivin täytäntöönpano

-

4.2 Kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

-

5 Muut huomiot

Muut huomiot

-

Lovró Tanja
DNA Oyj